श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगोपालायनमः ॥ नाम्नेऽनाद्यनिधनोभवयाशब्देधातवेदयोऽजनयत्प्रभिरयत्नवद्भ्यः एवंदधानन्निधिर्निजगुरवे
रयः सेव्यः समेलक्ष्मनतेस्वसिद्धयेकः एनमस्कृत्यगुरूंसर्ववेदानार्थान्विनोधितःभगवन्नामकोमुद्याःप्रकाशःप्रवितन्यतेऽसम्यङ्
स्मितःदेयदिनाप्रियेनेदुःखानिहृष्यतयोहृदिमत्सरेणाकिंनावनाज्ञरवनामस्वरेनज्ञातरूपस्यपुंद्रमथुरस्यविहृषणःस्यात्रेक्षा
वेनामधिकारिणामगवन्नामसाहात्म्यविवरेनिर्णयतानायविकीर्षितस्यतेऽस्यनिर्विघ्नपरिसमाप्त्यादिकामोभगवन्नामसाहात्म्य
वर्णनमेवमंगलमाचरन् श्रेहरिनाहुरितेहुरवैःस्वर्थंहुरितनिवर्तकत्वेवचनात्हुःखनिवर्तकत्वेतुश्रोतानोसयोविश्रोसन्
भवेत्सेणहैनोगादिनिवर्तकत्वंस्यात्तेनसर्वेषोपशमनंसर्वोपद्रवनाशनमितिदेसर्वैरित्यनोहरेर्नामकीर्तनमि
ति श्रुतिवेसमंनविघतेखिलेषुरिशेवासनारूपेयचेतसेहरणाक्रियाविशेषेणवासहरिस्मरणेनेषस्त्वासहरुच्चरिते
येनहरिस्मरणंयमिसादिवचनात्हरयाहुश्चारणात्एवंहरित्वाघनयेस्त्वासूपवित्रःपवित्रोवेत्यादिवचनात्सकलेति
सर्वाधिकारित्वेजगन्मंगलोजगतोसकलकल्याणप्रदोसर्वार्थसिद्धयेस्यवक्ष्यमाणःयद्वानिरोचतेनामतत्सर्वार्थेषुयोज्य देव
येदितिवचनात्हरेरितिविशेषणात्वनिर्देशेनयेपक्षयेभगवत्स्वरूपानुसंधानानपेक्षतेश्रवणेनापियन्नाम्नकीर्तनेसर्वथा
नकैःपुमान्त्रियुसतेसघःसिंहत्रस्तैर्द्विपैरिवेतिवचनात्श्रवहरिणहेनसर्वतःसर्वेश्वरःसर्वाधारःपरमात्मायोवेदौतिभिर्मा
योपहितेवेनसंमितसिधीयतेयश्चसंवेधवाविभावाचकत्वेनतस्त्रिविधवस्तुप्रतिपादिकेशब्दानोसहस्रनामस्तोत्रेनगीतानां राम
मणिनब्रह्मविष्णुपरमेश्वरवाचकत्वाभावात्नाप्यात्मा शुद्धानोजोवेश्वरसाधारणानांचशब्दादि २
णहेतवेननुरामहरेत्यादिशब्दानामस्तुहायनिःतेषांपरमेश्वरवाचकत्वाभावात्भावेवारामेदक्षपदप्रयोगा १

पत्तेःकूलेरामपदप्रयोगापत्तिःनवेवंपुराणोक्तश्लोकेवादरूपतोऽचनोनेषिनवकाश्वैकेतयदुकुलमंडितसतेवंरामेण रघु-
दैवधिनाविशिष्टेपरमस्वेदाशक्तिःस्वमनेषाशेहुःखदोनामशब्देनप्रतिपादितात्रिविधाद्वेषोगिकोवाराम्नकोगोविंदनारायण
शिवशेषकेसादिरामारामपार्वतीमनोरमादिवाचकेविभाकूसंज्ञितेनतेनवायथारामःकल्पस्मादिहरिविष्णुरामादिवाचविभक्तिरहितस्या
पशब्दत्वान्नस्वनिर्विघ्नत्वादनुद्धारणमितिवाच्यंविलोनोमानुकीर्तनेयेदितिविधिविहितेनिर्विघ्नप्रवृत्तेःकिंचाशक्तिःसत्त्वेश्रवणेहेवान
वहरिविष्णुरामादिप्रतिपादकस्यशब्दस्यतेनसहसंगतावीगणपादिभ्यइवविभक्तसंगतानहिनोप्रतिपादकस्यापशब्दत्वंवहरे
नोवाकार्यानुपयोगिनयद्वाप्रयुक्तेपरंविलुप्तानामनुविधिवपादरक्षणंमूर्यतेत्वमेवंचशिष्टाचारःनरपेक्षोक्तानार्थाय विलोनोनाम
शब्दस्त्रीयेवेरूपवतोश्रवणाधिकारिणांतत्तत्स्यादिवाकार्यमत्रेचेतनेलक्षणयोपस्थापयतोभक्तानोभगवतमुपस्थापयतु
प्रमयविलक्षणानामतिशिशूनांचवचनालंयतानोनकिंचिदुपस्थापयतासर्वथासंकीर्त्यमानेसर्वदोषशमनेनिरूपयतिसूर्यरतनोजा
लोसकोभीरुश्चप्रयुक्तीतिन्यायेनभगवान्महाविष्णुयःभगवत्रक्तिमेहाप्रयोजनेमुक्तिस्तिनिरूपणभगवतेलोकिकारणपेनि
पुंशकनामभक्तिप्रियोपस्थेतिविहितरतस्यापिस्वाधिकारायमेवामूनोर्निरूपयंतिसाकारसरितोगानस्यात्रकरूपतिरिवाश्रवधा
लीनाकीर्तनंसेवधिश्चकुंकमलंमिवाजनकामिनीकुचतटंसंवेधकल्पिकास्यात्सकलकल्पिकायलेश्वरवासरयोषितो
वक्षस्थलंवेतनानामुनेनोभवणामिवामुनिमनसोवशीकरणायविधाःपरमवरदैकरसहासिकरनखमणिनामेवकुलिशा
निवज्रानीतेहृदयंहरेःपरकशिपुप्रभवनोनारदर्षयेत्रवभस्मनानिवृत्यवनाभिरस्तविद्यवनाभजतांप्रसादा
दानोहृदयंतथाश्रहरेकारणेथानपदकमलंनवेदविभिर्मिदंस्तुतिमिदंस्तवंतेप्रदीनेजनातोजगतोहेविस्यानीयस्यैव
दानानिजकृतोयस्यमहाहरेस्मनोजोमदनःप्रथमाकृतिःसपुरुषेनाविष्णुरिजपतिश्चयत्पादपद्मनखकोते

स्तरेणेोकदेशेवर्त्तिर्यत्रस्थस्तत्रैवानेयंकरेवेतादृशेनाप्रयत्नेनजोधिकधियेाप्रसरणशीलबुद्धीनांशिष्याणांधियंचित्तहरीनांनिःसीमसौ
ख्यजलधिंमूमिरविषयेानाधधिष्ठाश्रितिसर्वज्ञारत्यर्थःपदापधिष्ठधियामविषयेानास्तिसर्वज्ञारत्यर्थःसेाभगवन्नूनंयतोनाज्ञानरूक्
सावधानेनिर्गतेस्वममतास्पदेयेाविरक्तानासिसर्थःअधीशेत्वामिनेाशमूवनेदनेहीषुप्रवसतेाविश्रुतामशेषाणामाघमुख्या
गुणविषयास्तेषांगरिमागुरुत्वेभारस्तेननिर्मुक्तेाहीनेसर्वसम्पत्तिनेअधिरूढेउत्कटमादिविशेषणसमूहार्थःसआमानादहंका
रनिरहंकारेत्यादिसंयमेनिःश्रवणेापलक्षितानावधावतेनासेवमानाअनेनर्यतिअनेनमूर्वमत्वमूकत्वेसमादर्शितासवि
नयंविनानेाशक्नेत्यादितिअभ्यस्तत्वेसत्विनेाअत्रणमादिसंपत्रेत्वासर्वसम्पत्तिवेनिरहंकारत्वेविनानत्वंवेतिसत्ववताधि
कारिविशेषणानिपंचभिर्विशेषणैरुक्तानिअनिरूपचरतानामनेर्यत्यादितिअत्रवणाद्यभ्यासस्यनिर्मुक्तानिअनेनयतीतिश्र
वणादिफलंसाक्षात्कारमुक्तंअतएवधीणमतिनिर्धनमधिनन्नदेवेषुस्ववेतनमविद्वद्गुणाश्रयमपिकंचनपुरुषंसमा
नांवरिढ्यमतिसरस्मयामानांरंमनःस्ववैकमानेनसत्कारेणसविनयंणेर्यत्यादितेनेषणादिनाअनेनर्यतीतिमद्वा
श्रितिस्तत्वमस्यादिवाक्यांअधीरूढस्मरंअणिमादिगुणाश्रितनिर्मुक्तानिर्मुक्तांमिथ्यामोरंप्रसक्तारिमानागोचरा प
रिढ्यंअयंधिष्ठितेाविवेकंतेस्वरूपनिष्ठानाविरक्तानेाशमनदनदीषुप्रवसतांगतानामनदनदीस्वभावानांनवेरागासरंभाग्यमि
तिमस्मिद्रःसाधनवतेदयसंवलनेस्मृतीत्यर्थःअनेनर्यतिअभेदनबोधयतिसविनयंणेर्यत्यादितिअभ्यासादितात्पर्यतेाषे
तत्वेसूचनेानिर्गुणमधिरूपचारेणमनियादयतीत्याहरूपचरतानिर्विकल्पितेनमनसाज्ञातेनेतरनिर्भावनाम्नेकेमुदीतिरूपं
नामकेमुदावेदुःप्रकाशःचकेारणंयस्मिंविशेषाणांसंतेाषहेदुत्वेसमुदेहेत्वेचभवतिरूपमपिप्रेक्षावतांवेतस्केारम
तेाषस्वपीयूषमयतेनस्यादुद्धिःसमुदस्तस्यहेदुत्वेत्रिपतेाऽतेाऽस्यसाक्षाद्विषयमाहवेतिअथर्थःपुराणवचनानिस

वंधोमप्रवतेारिमेवसुनिश्चेनेानामव्याहरणंविस्तेारेणतत्रविषयामतिरित्यादीनिविचारणेसंशयमाहुरितेनानानिरूपणेांस्वार्थश्च
नामेाच्चारणस्यपापक्षयहेतुत्वंकेाविवक्षितानवेसर्थःसंशयवीजंचपापंविशेषेाकेवेदेचेाभयंविधायकादर्शनेचसंशयानारमाहुरेति।
कस्यविदितिमन्वाद्यक्तप्रायश्चित्तस्यैवैसर्थःस्वमाधानेनस्वानंत्रेणेासर्थःसंशयानरमाहुरदीर्घेात्वानेत्रेणीत्यर्थःएवंचास्तिक्यबुद्धिभ
क्तिःपरमेश्वरविषयाज्ञानेविवेकःवेदेनंविषयेश्रद्धासेनामाहुरितिदेशःकालःकर्मेापरमादिप्रादुर्भूतसुचितादिवि
चारणमवेतारमयेजनमाहुस्तेनेतिअस्यविचारस्यगुरुशास्त्रिकेमतेश्रीरमनामनिवेनसःसमाधानेस्थैर्यविश्वासविशेषएवप्रयो
जनमित्यर्थेनचद्वारमाहुस्मृतीनांस्मृत्यादिप्रणीतानांपुराणावसानेाचद्वारमाहादिनाशस्यपापस्यकर्थेनाम्नेवेणारिस
रसेवेरूपेविशेषामासेानतुविबेधनेनभवितुःस्वरूपंविज्ञातेअनेनमस्तांश्चिकीर्षुःसंकल्पकल्पतरुरुक्तेनेतिसंशयनिरास
रणद्वारमित्यर्थेनतुवेदमाहश्रीमद्वादिनामदूनानदीनामगुरुःमूलंवस्तुनाथस्तस्यकृष्णेवकारेविनीमेघमालवतेयमकारेपुनि
सधीद्वारासारपुरुषंवसुधाअमृतेस्यादुत्कटधारासारःवृष्टिरित्यर्थःपुनिरुक्तिपदपाठःकृत्विनावत्र
सज्जनेवाक्यानिलक्षणास्येवतआहसकलेतिआप्तेनेत्रशास्त्रेअसाहीनार्थस्यसत्तवेनतत्रसंदेहसंदेहःसंशय
समूहःसर्ववलनातस्यालविशेलवनसाधनेवरणनरवंचिकायाअवतरकदेशेत्यस्मिंअनेनानायासेनःसकलसंशयनि
वर्तनेनसामर्थ्यंदर्शयतिवेनेनसमर्थेनेवचेवंगर्वभेदेनेोक्तस्यासमरंप्रसरणशीलेपरमकारुण्यसेवंसुधातस्यअर्णवस्यापरमकारुण्यं
कृत्वमेवाहनिरंकुशेतिनिरवधिकृपशक्तिपुंजेनाम्नेत्यत्रपापतीशक्तिःपापनिर्हरणेहरेनावत्कर्तनेनशक्तेतियानाकेपातकीजनस्तिव
चनात्तावत्पापंहृदिसंचिनेतिपदेनपुनरुक्तिरितिपरमकारुणयातादृशेनामनिर्मलेभगवतेतिभावःचेतसस्तिस्थाहेनेोपसर्पतिहा
रःपरीक्षाकारणंचेतःसमाधानेप्रयोजनमित्यूक्तमेवभोगातावत्तावत्तत्तदेवप्रयोजनंनविचारेणपुर्वपक्षरूपेणनाम

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

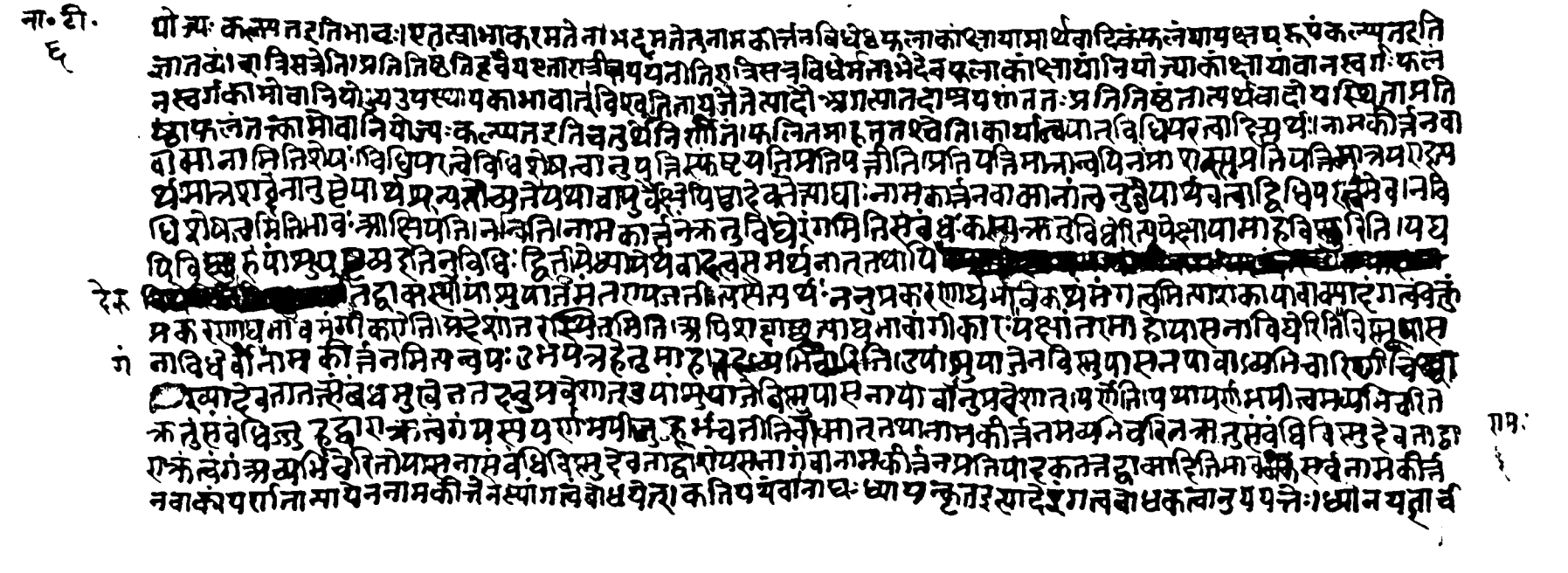

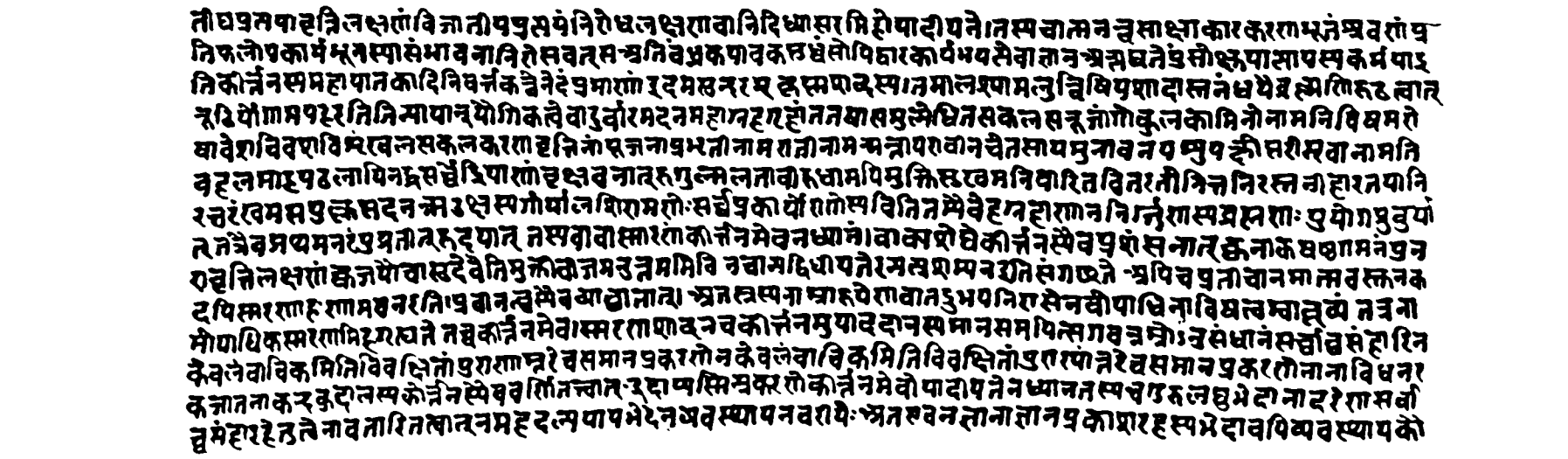

PAGE(S)MISSING

NOT AVAILBLE

FOLIO NO

7-10

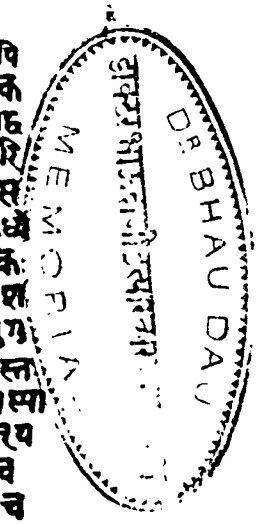
DR BHAU DAJ
MEMORIAL

BHARATIYA VIDYA BHAVAN MEMORIAL Dr. BHAU DAJI

वेशोनविरूद्धत्वात्तन्नोरदोषवचनं यस्यापीत्यादि विश्वासस्तस्यापि किञ्चिन्नावती तस्यापि नविश्वासयरिमाणप्रभावदूसभिणा
यः एतावानिति नैतस्यभावः परिमायतरस्कृतगर्हविरोधात् अथपरिमाणान्तरनिराकरणायतत्एवमप्यनर्थकंपुसज्ये
नाइतरयदार्थसङ्गिभ्रामपिस्वयरिमाणानिरेकेणापरिमाणान्तरवात् तस्मादयमर्थः निरंकुशएवमंत्र
स्यप्रभावः तथापिपस्यावाविश्वासासनवत्यवमत्रविनियुक्तेरनितस्यनावहेवफलमिति अथिवाकिकार्त्तनादो
षहनिमात्रहेतुः श्रद्धा किंवाकार्त्तनादेःफलसाधनत्वेनभवतीति नत्रपदिनावत्स्वहनिमात्रहेतुः तदेतरणाधिश्रद्धाकी
र्त्तनादोषहननस्यापपक्षयोभवेदेव मरुपेवनिरपेक्षसाधनत्वात् अथफलसाधनत्वोभवतिनहिनस्याःशास्त्रेण
साधनचेप्रनातेर्यप्रमाणान्तरेणावानत्रयदाशास्त्रेण नदाश्रद्धासहदृतेकार्त्तनंयावनमिस्कल्पते नत्रपक्षप्रःसासहकृ
रिणाश्रद्धाकार्त्तनमात्रयवत्नम्वते श्रद्धासहकृतनेवेति नतावत्तिनैनमात्रेनस्यासाधनविषत्वाद्वश्रद्धायाःपाधनान्वे
वाश्रद्धाकरव्याघातः अथश्रद्धासहकृतनेनाकेमात्मनासहकृतनेश्रद्धान्तरेणेवनानावदात्मनानास्यैवविषयत्वविषयित्व
येनिव्याघातात् नापिश्रद्धान्तरेणतत्रापिविकल्पापातात् तदपिकेवलमवलंवते अथस्वसहकृतेनश्रद्धान
रसहकृतम्वतिनत्रीप्यघयेतुत्कोदोषः नतायेविश्वद्धान्तरनामकिंप्रथमाश्रद्धानतायावानतावत्स्वयमात्मोत्पाश्र
यान्तद्धितायश्रद्धानिरूपणोदितत्सहकृतोनंवनाप्रथमानिरूप्यतेनप्रथमश्रद्धानिरूपणोवनत्सहकृतानंम्वनाद्धितीयेति
अथतनायासापियदिद्वितीयासहकृतनमानम्वते आयातमन्योन्याश्रयत्वं प्रथमासहकृतनेनैवकृकमायधेत् प्रथ
मासहकृतेनतनायानम्वतेनतायासहकृतनद्वितायाद्वितीयासहकृतनेप्रथमेतिचनुर्थादिसहकृतनेनवस्थायातः तस्मात्रणास्त्र

णानविधिरणी अतःकिंतेनमात्रविषयत्वेपिनस्यारणाश्रद्धायाःसहकारित्वावगतिःसंभवति ननुकार्त्तनस्यकारणत्वविधृत
सहकारित्वव्याघातः नदपुक्तं श्रद्धाहिसाधनेमिदसाधनंकदाचिन्नविद्यतेप्रथमः सर्वपुरुषकारणत्वाद्वकारणमात्रेन
समानऽर्थारथवैपदोषः ननुणास्तुतः कार्त्तनादेरवणावत्त्वेविद्यमानस्यतुपमाणान्तरएवसेयंसहकारित्वासोपिशास्त्रावगतकार्त्तनो
देरेवमावनत्वमात्रभवतेनतत्रनोक्तदोषः एवम्हिपक्षिन्नातीयादावत्रयंतिरेकोदृष्टेनेविश्वासएवनस्यतत्रसहकारित्व
मस्तु पापक्षयःपुनरतोऽप्यत्रश्रद्धाकिञ्चित्कारमपेक्षतानन्नुपघवगम्यतेसहकारित्वमेकत्रश्रद्धायाःनहिशक्यतेवा
रुमानुमन्त्रापितयाहिपापक्षयः श्रद्धासहितसाधनवाक्यकर्मफलत्वात् रोगादिवत् तदपुक्तंकालात्ययादिदोषनाद्वे
नोःश्रवणेनेत्यादिशास्त्रविरोधात् सोपाधित्वाच्चमानान्तरयोगपद्येहितोयाधिःतस्यवसाधनाव्यापकत्वेसतिसाध्यव्या
पकउपाधिरित्यस्मिन्नुदयनपेपुष्कलतरवेसाधित्वेसाध्यसमव्याप्तिरितिनमतान्तरव्यापकानुपलब्धिलिंगकानुमानबाध
याद्दूषणत्वमतिप्रसंगेनकानहिगतिः श्रद्धाविनोभूत्वात्मन्येवात्मानंयजेदित्यादीनां उच्यते ननुत्रश्रवणादिविधिवाक्या
र्थविषयिणीश्रद्धाश्रवणादेःसहकारित्वेनविधीयते किंतहिनचमस्यादिवाक्यार्थविषयिणीसावनप्रभावःपरत्वेवाक्या
न्नभवति अपिरुपमाणांतिकर्त्तव्यत्वेनवहिरंगवतिष्ठते नचतत्रोक्तदोषपसंगः सुदूरापास्तिःसमिधनएत्यादिनु
मदानहेतोःश्रद्धायास्तावत्कंपदृष्टिंविनापुरुषार्थस्यैवासिद्धेः ननुयदिप्रदृष्टिहेतुःरुघ्रायातमधिकारिनियेषुण
शेषश्रद्धायाः मैवं अपदत्वात् नत्वशब्दप्रयिसामर्थ्यंवहिरुक्तावनत्वाधिकारिविशेषणंश्रद्धाभवत्येवणब्दपक्षि
नत्वात् श्रद्धायाःश्रद्धावशब्दपक्षिनाभवति असमर्थस्यावाधोश्रद्धानस्यतुल्यानायोगात् अनाऽधिकारिविशे

अवधिघटेमल्लिःतस्यसिद्धिर्नेरन्तदसादौसिद्धिरयवार्यादिसूक्तालक्षणानयायक्षपलक्षणावचनान्नेष्टम् तस्माकेवलकी
र्त्तनेणयक्षपहेतुःनतत्रभक्तिरंगवधिकारिविशेषणत्व अभिधेयज्ञानमपिनांगंप्रमाणाभावादेवानतुदर्शितप्रमाणा संसंद
र्शितनरसुतरदरैवैप्रमाणंयच्चाज्ञारविवत्तःहारिरिअवणेनाह सांकैत्यैषाहास्यंवाहारिरवशमिहितोप्यघोद्वेजनाणा अवरानोपिय
नाधिकारिनोहारिरितिसहरुद्वरितेदस्फुटत्वेनाविधेयेमनुष्यैःस्यादिवदुनरप्रमाणाविरोधात् नचैतेषामनन्यत्वं अभ्यास
गतिसामान्यमात्रत्वादिष्म नत्रविशेषयोगादेशाप्रसनरत्वमेवभाणसिद्धचाद्वैनोःयच्चाज्ञारविवशरस्मादावदर्शनात्
नचतत्राप्यधाहार्य्यापिशद्वःनदर्धस्यविवक्षतत्वात् अन्यथातानदूर्द्धकार्त्तनस्यावनन्वयप्रसंगात् तदपुक्तंनहिश्रु
तवाधायाधाहरत्रिअपिनुश्रुतोपपन्नयेरएवैसिद्धमेवावशात्कार्त्तनस्यायक्षयहेतुत्वं अपिशद्वयोऽपिस्यात्तन
नुनरेवैसेतावत्वेषुनस्तत्रभवतैवापिनचपिशद्वेयोगोनास्तर्थमन्त्राधिस्यात् अनास्तर्यविषयेवबाधकाभावसत्यपेक्ष
मेवप्रामाण्यंघाच्चवाधकस्यविघमाचारेवाप्रामाण्यमितिरूढमाधंतानात्मगुणविधायकंहिनस्यवाधकं
नावमनस्तद्विषयामतिरिस्मादेविधाकत्वेउपपत्तयर्थवादोत्यसोसहीनर्थानेवहेतोब्रह्मविघासुस्यादयतः यायनिव
हेतोक्रियात्रयास्तःरूतिनामस्तस्यंपनहारनिचस्तस्तिणद्वेनमोक्षउच्यते स्वस्तीत्यविनाशिनाशिनासेतिहौनैरुक्तःमोक्ष
साधनत्वेस्तुविधीयतेपरार्थणकैरविधेयत्वाकिंतुसिद्धमेवसंकार्त्तनेअंगसाधनत्वेनयत्पर्थंतदद्वाविनत्वर्थवादाद्वि
धिःश्रेयात् ससनत्रश्रेयानत्यत्रगुणवादःपसज्यनहुपनरर्थवादत्वेपियथार्थवादएवेतिनायन्यायः गुणाविधित्वे
कल्पनोत्वर्धेषावास्तस्वमर्थमनहानार्थवादत्वौमितिमिमांसायामयत्किमेदएवश्रेयात् अपिचकैमत्यविचक्षायादघा

नानापंघत्ते अत्तानादथवात्तानात्तमश्नोकनामपतसंकीर्त्तनेत्यघंएतादृसेशेषयानत्तः यथागदंवीर्यतममुपयु
क्तंयदृछया अज्ञानतोप्यात्तमगुणंकर्मानशेष्युदहनःरीहरिनिषाकानिःशविनेरपिस्मगः अविद्यायापिसंस्पशेदहसेवहि
पावकाःसादयःसाध्यंवेकल्पानिहितेषुसुसप्तसि अपिनुतानात्तानयोःसाधारणएवसाधनभावः अपिचनारण्यगी
र्यतेनत्रगादचत्रुरक्षरेहरिरिसस्मारहृयमितिवदत्रणद्वएवविवक्षितोनार्थानुसन्धानमिसमिसन्धनोअसद्वय
तत्तद्विषयामतिरिस्मादेनविधिःकल्पितेनैणकार्यते साधिकारेहादेवार्थेनवसाधिकारेवार्थेनुगाविधिमनुमन्यतेन्याय
विदःवैरूप्यंहितदाप्रसज्यतेन प्रवृत्तिरपिस्यविषयज्ञानावेक्षिणी नपुनर्ज्ञातमगकार्त्तनस्यना
प्यधिकारेहनुःपदप्युर्हअतत्तत्तानतुनतमेदेनसरूपतमाहत्रैवकीर्त्तनेत्रवस्थितमितिनदपिनातावभिधेनम्
नथाहिविधाद्वयमपेक्षेनत्र किंविधिसामर्थ्यात्रिवत्रैकंपानकस्यकिंवारवसामर्थ्यात् नत्रयविधिसामर्थ्यात्नतर्हिम
वितव्यमुभयत्रापठनायेन अनुतनाएवहिघाःपक्षिन्नविधानविक्रिपनोयदिस्वसामर्थ्यात्नहिनकुत्रविदनुना
योयोगःनरवत्तुपदार्थप्रभावात्पुरुषानोयोग्यनामयेक्षन्ते नहिनयनस्तस्यिवयनाहःणातामेवनमस्तमालमरणा
नीमुन्मत्तपतिनत्रवनजनातवस्तुश्चरवर्त्तिनामिसस्तिनियमः अपिवेहस्वमहित्वेवपानत्रमुचितेनउविधिसा
मर्थ्यात् विधाहविधाहविधाहर्थलिङादिपुक्तेवाक्यलिङ्गघर्थश्रुनत्रपथमोविधिःप्रमाणमेवप्रमाणश्चदविधामा
नेमहिमानमुस्मादपूर्वेक्षमेवप्रामाण्यंघाच्चवाधकस्यविघमाचादेवाप्रामाण्यमितिरूढमाधंतानात्मगु
णविधायकंहिनस्यवाधकंनाचमनस्तद्विषयामतिरिस्मादेविधाकत्वेउपपत्तयर्थवादोत्यसोसहीनर्थानेवहेतोब्रह्मवि

त्यर्थः एकमिति वचनहरिहरिकीर्त्तनस्यसर्वस्मैवसम्यक्त्वात्संसारणमिसनुवादःसचप्रशंसनाफलवःसमाचीनेत्येतदिति स्वर्गकामादि
यरमणिसमाहितसाधनलक्षणास्यविधेःप्रथमावेक्षितसमाहितविशेषसमर्थनायमेवनपुरुषपरं अर्थतत्कस्वर्गकावेक्षितस
माहितविशेषसमर्थनायापरमेवनपुरुषपरं अर्थतत्कस्वर्गकामोधिकारीतिमीमांसादर्शवेदिनार्थः नचिन्तापिनाहिअनुत
प्रस्याधिकारःमानएवमेवे अत्तत्त सत्करचेन अनर्थापिप्रहत्तिसंभवात् आणाद्यत्वात्देववफलकामनायाःप्रकोत्तरेणा
पिप्रहत्तस्यापायक्षयोभवेदेव ननेवत्तत्यस्वर्गेकामस्यापियागादौप्रहत्तस्यःस्वर्गेःकिंनस्यात्कोवाहूतेपहत्तस्यादिति
किंत्वप्रहत्तिरेवनत्तत्स्वर्गकामनामत्तरेणानसंनाद्यनदुर्भरभरिमत्वात् कोतहूलादिकमपिनप्रकाशःकलायव्यापि
नोप्रहत्तिरुत्पादयितुमलं अतस्तत्कामस्यैवतत्राधिकारःदृष्टपुनःफलानिसंक्षिप्तत्तरेणापिस्वभावसभगनया
सत्करनयावस्तलमाप्रहत्तिरितिसर्वस्यैवावैकल्पाद्विधेयस्याधिकारः अतएवसत्करेःसुकर्म्मसफलकामनावि
नापिप्रहत्तिसंभवात्प्रहत्तस्यफलसिद्धेरनिवार्यत्वात्तत्तस्याश्चसंसारभावात्मसुक्षोःकोप्यकर्मत्यागेसमाहिताभ्रा
वात् कोप्यनाकमेणात्यासंन्यासंन्यासंकृत्वयोविदुरितिनस्मात्तनाधिकारेहेतुःनाप्यंगकीर्त्तनस्य अवशेने
त्यादिप्रमाणविरोधानहत्स्मासुस्मरणपरमिसत्तापेपरमुक्तेप्रायश्चित्ते अत्तत्तसुद्धिसाधने आहनिपुणाकेहस्मकी
र्त्तनमितिविवक्षितमस्पत्तत्वसुद्धिसहवासनानिःपापानांपरिक्षयरतिप्रियश्चित्तमेवनतत्तस्वभविष्यद्दुःपापेसपक्षे
षःफलमाहनःकीर्त्तनमात्रस्यपुनमानानायापक्षपरस्कृतभवति अतएवोक्तंनरस्त्रीकेनहत्तेपापेनतापोवैयर्थ्यमिति
अथयाहिसामान्येनपापादहतापोपस्मैसवदिष्यत् एवंसतिनाहत्तानाहत्तवीर्त्तनविषयाशिवचनानिव्यारुध्येयानि अत्रा

ख्येयानि अहत्तिविषयाणिनावत्तनेकत्रिकंनाहितेपिनिःहृतेनतःपुनधावतिवेदसमर्थोनत्तुकर्म्मनिहरमभीप्रहेरर्त्तनानुवादःख
लुसत्तामात्रेनसत्तानस्यभगवेत्कीर्त्तनस्यःसत्तसुद्धिहेहत्वेस्यकमेवानतःपरंकर्म्मनिवत्तकत्वेनतत्तमुक्षुनाकार्य्यतदानुकूर्त्तनादि
त्यापिसुसूत्रणमधिहतत्तात्रअसत्तसुद्धिरेवविवक्षितानकिंकारदगुपपोदानयमानचयानतनासमार्थात्तस्यस्यात्मानकेपातत्त
चनःसदाहसत्रोपिपस्यानाकेशवात्तत्वनत्तस्यनसमर्थारत्नचयःवचनानतरासुहनुरोधात्रो
सूत्रयावत्काहारेहत्तहामासिकैर्त्तनेयेरित्यादावपिमोक्षपधानत्वात् अशक्षात्रत्तविधायोमोक्षस्यस्वपरमसुद्धिरेवविवक्षि
तानयायक्षयप्राप्तेनतत्तत्वनत्तदाहनेविरोधानतुनमायदासनाविनिहृत्तिस्तत्तश्चसुद्धस्तेसुद्धिरिति अथवासहूकार्त्तनादे
वदेक्षीणोपिपापेकस्यचिदश्रद्धारोपिनमरनेचमात्मानिमत्तमानस्यत्तत्तविवक्षनेनःखेननिवर्त्तनेनस्यतदारंभकपापप्रक्षेत्तया
हत्तिविशेषपुक्तमत्रोध्ययनेविधीपत्ते पारावेथक्षिप्यचपुहूमवावत्तयेक्षणम् अरोगाद्यिपुनयादर्शनात् ननुयोत्काहृत्ति
विहतेना भ्यासविरुद्धकर्त्तनाभ्यासारब्धयरिक्षयोपिश्रीकेरपुराणयोर्दृष्टनेसत्यनत्तुश्रीमत्यैश्वाक्षरनारक्षद्विमहापुरुष
नुनहसहचरितस्येतिनिश्चियते नस्मादाहनिविधिनानामनार्थत्वाच्चात् अपारब्धप्राचीनपापक्षयसहकृतेनमेवसाधनापि
तिनिश्चयवादे अत्रवचनानिसत्यनंतरितपाहिसहरुचरितेनेहहरिरित्यत्रहरिपदमावहुःपरिकरत्तेनमोक्षाणगमनेप्रयत्नो
तिपरिकरवत्स्वाश्रयप्रक्षालनायचमेवतत्वनुपथमंसोपानमयवर्त्तीघासादारोहणास्यातयाहस्मापुनेयानसहत्तम
यगर्त्तुअनाकोहिनियेवणाश्वत्तेपात्मसंत्यागिहरःपियेणाविरुनाम्नानिहतानिसघरत्यत्राविसघस्तदानामवेसावर्त्तनेर
येष्वंदर्शयतिप्रातर्निशितयासंध्यामध्याह्नादिषुसंस्मरनाणयणमयत्नेतिसघयापक्षयेनरऽसत्रापिसघरस्तपनीये

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

साध्यस्वरूपं नैव्यक्तिभेदवदेकस्यापि यस्यचिन्नाशेऽभेदोऽस्तिरेव सन्तानवदनित्यत्वेऽपि
विकल्पः तस्मादवाधितार्थाभिधानवत्स्तवनं यः नवादिदुष्टः कर्मस्तोत्रयोगवत् श्रद्दधानस्योत्तरकृतकरणायोद्यच्छतः
पश्चिन्नानासंभवः येनविद्वद्भक्त्यवस्तूत्कीर्त्यते कामनावान्नानाश्रित्वात्तवैकोत्कीर्तनविषयाणामपि वाक्यानामप्रमाणानर्थक्यादर्थवत्
त्वमाश्रीयते तस्माद्यथाश्रुतएवार्थः पुराणादिवन्नानामुद्दानमिति नवयं विनेवश्रद्धाकीर्तनादेर्यथाश्रुतः नहि किमस्यप्रकरणस्य
योजने श्रुतेनाश्रुतेवसाध्यते सतोश्रयणेपिवेदनोगतमद्यनिषेधेदुःखवर्तनेनतत्स्वरूपलक्षणायमनस्समाधानाय
प्रकारणमनर्थिनिषेधकारणाद्यारंभणवादादिवत्तस्मात्सर्वमनवद्यमिति श्रद्दधिःस्तवेनसास्मद्गुणोद्घाटनेकोहसामाचरणात्तस्मिन्वैकं
लोकसत्तंभवंश्चचमुक्तिश्रियः नोदास्तेनवदक्षिणांनवपुरश्चयोमनागीश्वरेमेत्रोर्थरसनास्पृशेवकलंतेतिरूपनामाहः त्मकः श्रीरामेतिज
न्मदृनेतिज्ञानानोथेतिनाथयतोज्ञानक्षेत्रिदयापरेतिहृत्तेतिवाश्रीमन्नामप्रहृत्तावित्तहरकलोनमत्वंमुदुर्हृनेनादस्तेत्रम
वर्णमानाथनिसंकुरुवदंकमाजोकिरुमाधवोमुकुरयत्रोत्सवमाक्षिनवेधनूनत्रयहसत्तिनेसमेसनामनोनलज्जास्वत्तनाम
यात्रनः श्रविवासरसरिनेऽवऽनमहाबलगहनगुज्ञाछज्ञालभेरिमाहरिचरणज्ञनमभूमेःसवृत्तिनमहृतैरलंहृतिर्नरूत्वः श्रथवाहरि
भक्तिरज्ञमार्गेगुरुपरनत्वचेऽरेविकाधीने श्रनिज्ञननादयहृतिमसुरतोनः कुनःसवत्तिनेधर्मस्सविहिंसयविरतिस्सिद्धयप्राप्तिमा
द्यायस्यश्रीमद्वरणनलिनहृद्यपोहेत्नुठनिोपस्योन्मेषस्सकलेभुवनोभोज्ञराज्ञानिमेषः सोस्मत्तवामाज्ञयतिज्ञगतामेगलेयस्यना
म श्रपिवत्वयादयहृोतहरणाकारस्यनिमज्यमाहार्णवेयः दधोपुनस्तोत्वयंभवमेलोसनोगुरुस्तत्कृतेदेवनत्रः ७ यंदेन्द्रिनरवम्
रुत्नाद्धिोगत्नानस्यपर्वेपुनर्दधीयकवरमणभुवनुपेयुषः पाथसः श्रणेषज्ञगदेहसोकिनामनिर्णीतनेदयामृतमहृवधैः
किमुतस्तेवनत्त = नाधायकिंनिदयनायनयंकिंविदत्वात्तोमेवशेनसत्वासंकरणाधवाधः श्राविस्मनः करुणयाकरवैकिमस्मनाविन

स्त्रामिस्मेवमनोत्तरजा भ्रठिनिज्ञगतामहः स्यूत्तातिदहने हृनोमहान्दद्रुंकुरुहृद्योनधूसनयत्रभसोमणिः किरणत्तहृरीचो
दीवेनप्यकौरवमस्तनिर्मवरुभवतोनामदहरहृः श्रीमदनेज्ञानरघुनाथपरमकोमुद्योनाम्नमहसपरिव्रजकाचार्यादय स्त्री
यज्ञाविनः श्रीमदत्रसिंहसूनोर्लक्षीधरस्यहृतोश्रीभगवन्नामकोमुद्योनामकीर्तनमेवैकंबलमेवपुरुषार्थश्चत्तत्तियावने
नामतत्तामः परिछेदः शुभमस्तु ॥ ॥ ॥ ॥ संवत १८१२ मीती भादौवदी ९ वार ॥ धनज्ञा ॥